

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року,
протокол № 1.

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних
наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАВОВІ ЗАСАДИ МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для підготовки фахівців на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИКИ:

Професорка кафедри цивільного права та процесу, кандидатка юридичних наук, професорка
27 серпня 2021 року

Надія
БОНДАРЕНКО-
ЗЕЛІНСЬКА

Головний спеціаліст відділу державного контролю в сфері обігу лікарських засобів, медичної продукції та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів
Державної служби лікарських засобів та контролю за наркотиками у Хмельницькій області
27 серпня 2021 року

Андрій ЗЕЛІНСЬКИЙ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри цивільного права та процесу
27 серпня 2021 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри, докторка юридичних наук, професорка
27 серпня 2021 року

Світлана ГРИНЬКО

Декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент
27 серпня 2021 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1

Голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
28 серпня 2021 року

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 1,66 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	
2.	Заплановані результати навчання	–	
3.	Програма навчальної дисципліни	–	
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–
	4.2.	Аудиторні заняття	–
	4.3.	Самостійна робота студентів	–
5.	Методи навчання та контролю	–	
6.	Схема нарахування балів	–	
7.	Рекомендовані джерела	–	
	7.1.	Основні джерела	–
	7.2.	Допоміжні джерела	–
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 23 Соціальна робота
2. Код і назва спеціальності	– 232 Соціальне забезпечення
3. Назва спеціалізації	– Спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Правові засади медичної діяльності
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Код дисципліни	– ВД 2.2.21
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– третій
10. Семестр	– п'ятий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	3,5/105
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 48
% від загального обсягу	– 45,72
лекційні заняття (годин)	– 24
% від обсягу аудиторних годин	– 22,86
семінарські заняття (годин)	– 24
% від обсягу аудиторних годин	– 22,86
самостійна робота (годин)	– 57
% від загального обсягу	– 54,28
тижневих годин:	
аудиторних занять	–
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОДЗП 1.1.3 Загальна психологія; ОДЗП 1.1.5. Інформаційні технології у сфері соціального забезпечення; ОДЗП 1.1.6. Українська мова (за професійним спрямуванням); ОДПП 1.2.2. Система соціального забезпечення; ОДПП 1.2.3. Соціальна робота; ОДПП 1.2.4. Соціальна психологія; ОДПП 1.2.5. Право соціального забезпечення; ОДПП 1.2.7. Соціальне консультування та інспектування; ОДПП 1.2.8. Соціальне страхування; ВД 2.1.4. Основи правознавства; ВД 2.1.6. Соціальне законодавство; ВД 2.1.7. Загальна та професійна етика; ВД 2.1.11. Конституційні гарантії права на соціальний захист; ВД 2.1.13. Організація роботи соціального менеджера; ВД 2.1.15.

- 2) супутні дисципліни
- Діловодство у сфері соціального забезпечення; ВД 2.1.18. Робота з відкритими даними; ВД 2.1.19. Опіка, піклування і патронаж; ВД 2.1.20. Основи сімейного права
  - ОДПП 1.2.11. Соціальна політика в Україні; ОДПП 1.2.12. Соціальні допомоги; ОДПП 1.2.16. Соціальне обслуговування; ОДПП 1.2.17. Соціальна робота в територіальній громаді; ОДПП 1.2.18. Конфліктологія; ВД 2.1.22. Медичне страхування; ВД 2.1.23. Договірна робота у сфері соціального забезпечення; ВД 2.1.24. Договірне право; ВД 2.1.26. Розслідування і облік нещасних випадків і професійних захворювань.
  - ОДПП 1.2.19. Соціальна реабілітація; ОДПП 1.2.21. Міжнародні стандарти соціального забезпечення; ОДПП 1.2.23. Недержавне соціальне забезпечення; ОДПП 1.2.25. Соціальна робота з групами та організаціями; ВД 2.1.29. Організація соціально-психологічної роботи в кризових ситуаціях; ВД 2.1.34. Соціальне забезпечення дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування; ВД 2.1.35. Надання першої долікарської допомоги; ВД 2.1.39. Організація роботи з особами з особливими потребами
- 3) наступні дисципліни
- українська
14. Мова вивчення дисципліни

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Правові засади медичної діяльності» забезпечує формування наступних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр соціального забезпечення»:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії

ЗК 14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо при прийнятті рішень та вирішенні проблемних ситуацій у сфері соціального забезпечення.

СК 01. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком Української держави, розуміти природу, динаміку, принципи організації системи соціального забезпечення, форми та способи взаємодії уповноважених органів та закладів.

СК 10. Здатність здійснювати аналіз механізмів надання окремих видів соціального забезпечення, планувати та реалізовувати заходи з надання адресної соціальної допомоги.

СК 13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.

СК 14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

СК 15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів із надання соціальної допомоги та соціальних послуг для виконання завдань професійної діяльності.

Навчальна дисципліна «Правові засади медичної діяльності» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр соціального забезпечення»:

ПР 03. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.

ПР 08. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

ПР 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення, досліджувати ситуації, факти, та проблеми соціального забезпечення з метою пояснення, прогнозування та реагування на існуючі проблеми у сфері соціального забезпечення.

ПР 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.

ПР 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

ПР 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення, демонструвати практичні навички застосування норм права щодо відносин, котрі виникають при наданні окремих видів соціального забезпечення.

ПР 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

ПР 20. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей...

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>
<i>1. Знання</i> <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) знати поняття та сутність медичної діяльності
1.2) знати національне законодавство та інші джерела, що регламентують медичну діяльність та її здійснення в Україні
1.3) встановлювати зв'язок між медичною та соціальною діяльностями;
1.4) розрізняти мубектів здійснення медичної діяльності
1.5) характеризувати особливості здійснення медичного втручання в людський організм;
1.6) знати правові засади ліцензування й акредитації суб'єктів здійснення медичної діяльності;
1.7) сформувати цілісний світогляд з теоретичними та прикладними знаннями у сфері медичної діяльності;

2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) розуміти суспільну місію, цінності та значення медичної діяльності для забезпечення права людини на життя і здоров'я у сучасному демократичному суспільстві;
2.2) пояснювати зміст дефініцій «медична допомога», «медичні послуги» «медичні роботи» та вміти їх вирізняти з поміж інших категорій медичної діяльності ;
2.3) класифікувати суб'єктів медичної діяльності й розуміти специфіку їх правового статусу;
2.4) робити висновки щодо засвоєного матеріалу.
2.5) пояснювати роль держави у забезпеченні якісною медичною допомогою її громадян;
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) виявляти особливості правовідносин щодо здійснення медичної діяльності;
3.2) застосовувати знання для вирішення ситуаційних завдань щодо здійснення та захисту прав пацієнта, вміти вибирати оптимальну модель поведінки
3.3) володіти знаннями в сфері здійснення медичної діяльності в тій мірі, в якій це необхідно для виконання професійних обов'язків соціального працівника, в т.ч. креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей;
3.4) використовувати набуті знання у сфері цивільного, медичного права та права соціального забезпечення.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) співвідносити теоретичні підходи до основних категорій медичної діяльності та практику їх застосування.
4.2) аналізувати нормативно-правові акти, а також інші джерела права, що регулюють відносини щодо здійснення медичної діяльності,
4.3) класифікувати види медичної допомоги;
4.4) ефективно працювати з інформацією з метою аналізу практики правозастосування в сфері медичної діяльності
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) розширяти обсяг уявлень, концепцій, підходів щодо суб'єктів медичної діяльності та їх прав і обов'язків
5.2) правильно обирати та комплексно застосовувати норми та правила до конкретних ситуацій
5.3) визначати точки взаємодії соціальних працівників та суб'єктів медичної діяльності при здійсненні медичної діяльності
5.4) визначати інститути різних галузей права, що можуть бути застосовувані до конкретних ситуацій, що виникають при здійсненні медичної діяльності

6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	пояснювати особливості правовідносин щодо здійснення медичної діяльності, їх складових елементів;
6.2)	правильно обирати особу субекта відповідних правовідносин;
6.3)	робити висновок про наявність умов та підстави для медичного втручання;
6.4)	адекватно оцінювати ризики та потенційні вигоди від застосування тих чи інших способів чи методик медичного втручання, медичної реабілітації
6.5)	визначати можливість конкретного субекта здійснювати той чи інший вид медичної діяльності
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	застосовувати теоретичні знання у своїй професійній діяльності;
7.2)	пропонувати проекти змін та доповнень до чинного законодавства в частині регламентації взаємодії субектів медичної діяльності з державними, комунальними, приватними та іншими соціальними організаціями
7.3)	грамотно співпрацювати з організаціями та установами з питань медичної діяльності з метою залучення їх до соціального захисту населення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Правове регулювання медичної діяльності в Україні

Поняття медичної діяльності. Її суть та значення.

Стан законодавчого регулювання медичної діяльності в Україні на сучасному етапі її розвитку. Основи законодавства України про охорону здоров'я як основоположний нормативно-правовий акт з регулювання медичної діяльності.

Проблеми перспективного законодавства України з питань регулювання медичної діяльності в Україні. Співвідношення правого регулювання правовідносин у сфері медичної діяльності нормами конституційного, адміністративного, кримінального, цивільного, сімейного та трудового права України.

Особливості нормотворчої роботи Міністерства охорони здоров'я України та юридичної сили його наказів.

Тема 2. Зміст медичної діяльності. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин щодо здійснення медичної діяльності

Основний зміст медичної діяльності в Україні.

Медична допомога. Поняття, особливості.

Медичні послуги. Поняття, особливості.

Медичні роботи. Поняття, особливості.

Розмежування медичної допомоги, послуг, медичних робіт.

Особливості правовідносин щодо здійснення медичної діяльності. Підстави їх виникнення, зміни та припинення.

Правочин як особлива підстава виникнення, зміни та припинення правовідносин щодо здійснення медичної діяльності.

Тема 3. Договір як особлива підстава виникнення, зміни та припинення правовідносин щодо здійснення медичної діяльності

Загальна характеристика договору як підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин щодо здійснення медичної діяльності.

Види договорів у сфері медичної діяльності.

Особливості окремих видів договорів: декларація про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, договір про надання медичних послуг, договір на проведення експертного дослідження, договір медичного закладу з НСЗУ про медичне обслуговування за рахунок державного бюджету тощо.

Тема 4. Суб'єкти медичної діяльності в Україні

Основні суб'єкти, які приймають участь в медичній діяльності. Їх загальна характеристика

Суб'єкти, які здійснюють медичну діяльність (юридичні особи, фізичні особи — підприємці).

Суб'єкти, які безпосередньо здійснюють дії щодо медичної діяльності (медичні працівники).

Особливості суб'єктів народної та нетрадиційної медицини.

Суб'єкти, які отримують результати медичної діяльності (пацієнти).

Суб'єкти, діяльність яких впливає на порядок та процедуру здійснення медичної діяльності чи пов'язана з такою діяльністю (органи державної влади; громадські організації пацієнтів; громадські організації суб'єктів здійснення медичної діяльності; правозахисні громадські організації в цій сфері; професійні спілки).

Суб'єкти медичної діяльності, з якими найчастіше взаємодіють соціальні працівники.

Тема 5. Суб'єкти, які здійснюють медичну діяльність.

Ліцензування та акредитація їх діяльності.

Юридичні особи як суб'єкти здійснення медичної діяльності. Заклади охорони здоров'я.

Фізичні особи — підприємці як суб'єкти здійснення медичної діяльності. Особливості передумов їх участі в правовідносинах щодо здійснення медичної діяльності.

Суб'єкти народної та нетрадиційної медицини.

Поняття ліцензування та його значення. Правові засади ліцензування медичної діяльності.

Поняття акредитації та її значення. Правові засади акредитації медичної діяльності.

Тема 6. Суб'єкти, які безпосередньо здійснюють дії щодо медичної діяльності.

Передумови та підстави медичного втручання в організм пацієнта

Поняття та характерні ознаки суб'єктів, які безпосередньо здійснюють дії щодо МД.

Склад суб'єктів, які безпосередньо здійснюють дії щодо МД

Правові засади медичного втручання в організм пацієнта, його види. Підстави та умови медичного втручання.

Добровільна, інформована згода пацієнта на здійснення медичного втручання: поняття, критерії її правомірності. Форми добровільної, інформованої згоди.

Особливості втручання в організм пацієнта при наданні різних видів медичної допомоги.

Тема 7. Пацієнт як суб'єкт медичної діяльності.

Права та обов'язки пацієнта при здійсненні медичної діяльності

Пацієнт як суб'єкт медичної діяльності.

Законні представники пацієнта як суб'єкти медичної діяльності, особливості їх участі в правовідносинах щодо здійснення медичної діяльності.

Система прав пацієнта. Класифікації прав пацієнта.

Обов'язки пацієнта, їх види

Особливості здійснення окремих прав пацієнтів.

Тема 8. Захист прав пацієнтів.

Державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я

Загальна характеристика способів захисту прав пацієнта. Форми та способи захисту прав пацієнтів. Особливості окремих способів захисту та допустимість їх застосування при порушенні конкретних прав пацієнтів..

Поняття державних соціальних стандартів. Державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я. Їх склад, значення для надання медичної допомоги, послуг, виконання медичних робіт. Перелік затверджених державних соціальних нормативів у сфері охорони здоров'я.

Якість медичної діяльності як гарантія захисту прав пацієнта. Стандарти якості медичної допомоги. Індикатори якості медичної допомоги.. Сучасні моделі управління якістю медичної допомоги. Система поліпшення якості медичної допомоги

Тема 9. Особливості відповідальності за правопорушення вчинені під час здійсненні медичної діяльності

Відповідальність за порушення ліцензійних умов. Наслідки не проходження, не вчасного проходження акредитації.

Відповідальність за неправомірне заподіяння шкоди життю, здоров'ю пацієнта при здійсненні медичної діяльності. Особливості відповідальності медичних працівників.

Відповідальність пацієнта за невиконання своїх обов'язків.

Відповідальність соціальних працівників в сфері охорони здоров'я.

Тема 10. Експертиза в медичній діяльності

Поняття та значення експертизи в медичній та соціальній діяльності.

Суб'єкти здійснення експертиз.

Види експертиз.

Медико-соціальна експертиза як вид експертиз.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Правове регулювання медичної діяльності в Україні	10	2	-	-	-	8
2.	Зміст медичної діяльності. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин щодо здійснення медичної діяльності	12	2	4	-	-	6
3.	Договір як особлива підстава виникнення, зміни та припинення правовідносин щодо здійснення медичної діяльності	9	2	2	-	-	7
4.	Суб'єкти медичної діяльності в Україні	12	2	-	-	-	4
5.	Суб'єкти, які здійснюють медичну діяльність. Ліцензування їх діяльності та акредитація .	8	4	4	-	-	4
6.	Суб'єкти, які безпосередньо здійснюють дії щодо медичної діяльності. Правила медичного втручання в організм пацієнта.	12	2	4	-	-	6

№	Назва теми	Кількість годин					
7.	Пацієнт як суб'єкт медичної діяльності. Права та обов'язки пацієнта при здійсненні медичної діяльності.	12	4	4	-	-	4
8.	Захист прав пацієнтів. Державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я	10	2	2			6
9.	Особливості відповідальності за правопорушення вчинені під час здійснення медичної діяльності	10	2	2			6
10.	Експертиза в медичній діяльності	10	2	2	-		6
	Всього годин:	105	24	24			57

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми в аудиторії або в режимі онлайн-конференції;
- 2) навчальний контент (конспекти лекцій);
- 3) презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) усне обговорення дискусійних та проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) аналіз індивідуальних завдань та результатів позааудиторного навчання;

Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування здобувачів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання робіт у формі есе, тестування, таблиць, схем;
- 4) оприлюднення результатів індивідуальної самостійної та/або позааудиторної роботи;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

При оцінюванні поточної успішності застосовуються різні **методи**:

- 1) стандартні методи оцінювання: усне та/або, письмове опитування/перевірка, графічна, практична (кейсова), тестова перевірка.

2) нестандартні методи оцінювання: «відстрочена оцінка», «кредит довіри», само- та взаємо- оцінювання, система накопичення балів тощо.

3) комбіновані методи

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

Структура білету включає два теоретичних питання та одне практичне завдання.

Приклад залікового білету

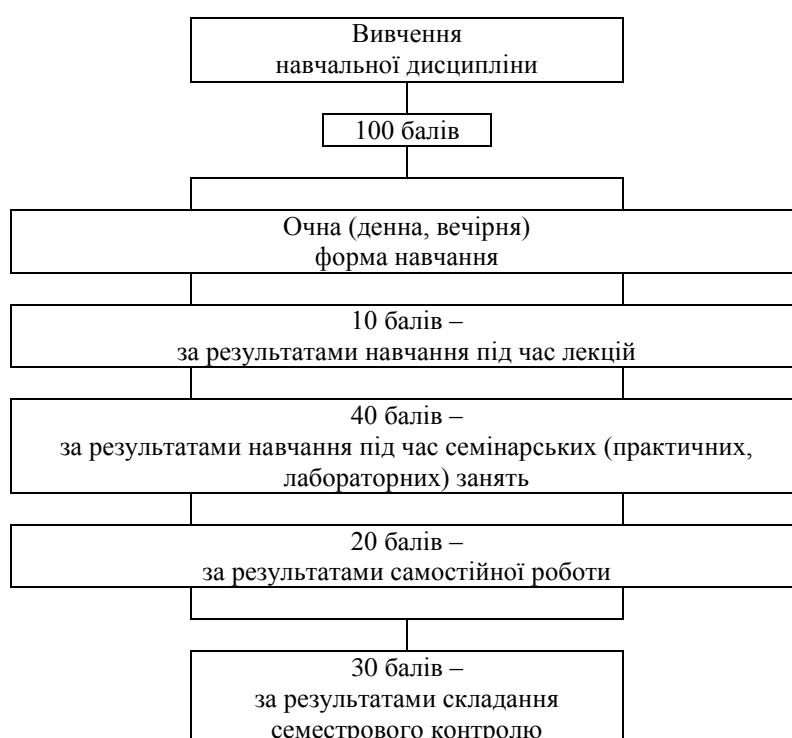
1. Обов'язки пацієнта.

2. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин щодо здійснення медичної діяльності.

3. Знайти в державному реєстрі атестованих судових експертів діючого фахівця, який може оцінити розмір шкоди, заподіяної здоров'ю пацієнта.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів здобувачам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в силабусі та навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

В силабусі навчальної дисципліни може бути встановлено особливості нарахування та обчислення балів, отриманих здобувачем під час лекційного, семінарського (практичного, лабораторного) заняття та за виконання індивідуальної і самостійної роботи, а також додаткових балів, з урахуванням змісту накопичувальної системи оцінювання та граничних показників визначених в п. 4.2., 4.5.2.1. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Базові джерела

7.1.1. Нормативно-правові, міжнародні акти та акти правозастосування і тлумачення

1. Конституція України від 28.06.1996 року в редакції від 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Європейська соціальна хартія (переглянута) Страсбург, 3 травня 1996 року ратифіковано із заявами Законом № 137-V від 14.09.2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
3. Європейська Хартія Прав Пацієнтів 15.11.2002 року. URL: <http://health-rights.org/index.php/cop/item/европейская-хартія-прав-пацієнтів-2>; <https://phc.org.ua/sites/default/files/uploads/files/hartia.pdf>.
4. Загальна декларація прав людини: прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.
5. Конвенції про права осіб з інвалідністю (Конвенція про права інвалідів) від 13.12.2006 року, ратиф. Законом № 1767-VI від 16.12.2009 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.
6. Конвенція про медичну допомогу та допомоги у випадку хвороби, прийнята Міжнародною організацією праці від 25.06.1969 № 130. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_184.
7. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
8. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. URL: https://yuricom.com/legal_news/new_legislation/kontseptsiiia-onovlennia-tsyvilnoho-kodeksu-ukrainy.
9. Лісабонська декларація стосовно прав пацієнта від 01.10.1981. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990_016.
10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966. ратиф. Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII від 19.10.73 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
11. Міжнародний кодекс медичної етики, Принят 3-й Генеральною ассамблеей ВМА, Лондон, Англия, октябрь 1949 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_002.
12. Рекомендація щодо медичного обслуговування Міжнародної організації праці № 69 від 12.05.1944 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_216.
13. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
14. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
15. Цивільний процесуальний кодекс від 18.03.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
16. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України № 2801-XII від 19.11.1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
17. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 16/98-ВР від 14.01.1998 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>.
18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці: Закон України № 77-VIII від 28.12.2014 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-19>.

19. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів: затв. наказом Міністерства праці та соціальної політики України № 293 від 17.06.2002 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0293203-02>.
20. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України № 2017-III від 5.10.2000 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
21. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України № 2168-VIII від 19.10.2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>.
22. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України № 4004-XII від 24.02.1994 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.
23. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 1105-XIV від 23.09.1999 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1105-14>.
24. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України № 5207-VI від 06.09.2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.
25. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України № 2427-VIII від 17.05.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19>.
26. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 875-XII від 21.03.1991 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>.
27. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 2961-IV від 06.10.2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>.
28. Про судову експертизу: Закон України № 4038-XII від 25.02.1994 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
29. Деякі питання організації ведення Електронного реєстру листків непрацездатності та надання інформації з нього: постанова Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року № 328. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/328-2019-%D0%BF>.
30. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я: постанова КМУ №411 від 25.04.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2018-%D0%BF>.
31. Питання медико-соціальної експертизи: Постанова КМУ №1317 від 03.12.2009 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF>.
32. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: постанова КМУ № 285 від 02.03.2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF>.
33. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою (асистентів фармацевтів), посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я України №385 від 28.10.2002 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02>.
34. Про затвердження Програми подання громадянам гарантованої державою безоплатної медичної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України № 955 від 11.07. 2002 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/955-2002-%D0%BF>.
35. Про Клятву лікаря: затверджена Указом Президента України № 349 від 15 червня 1992 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/349/92>.
36. Про лікарські засоби: Закон України 123/96-ВР від 4.04.1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80>.
37. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України № 222-VIII від 02.03.2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
38. Етичний кодекс лікаря України, прийнято Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) в м. Євпаторії 27.09.2009 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09>.

7.1.2. Літературні джерела

1. Баєва О. В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я: Навч. посібник К.: Центр учбової

- літератури, 2008. 640 с. URL: <https://medic.studio/zdravoohranenii-menedjment/menedjment-galuzi-ohoroni-zdorovya-navch.html>.
2. Бідний В.Г. Орлова Н. М. Медичне страхування посіб. для фахівців в галузі упр. охороною здоров'я, лікарів, студентів і аспірантів мед. вузів. К. : Задруга, 2000. 134 с.
  3. Бондаренко-Зелінська Н. Л., Зайцева-Калаур І. В., Зелінський А. М. Захист прав споживачів в сфері охорони здоров'я за законодавством України та ЄС. Art and Science. Vol. 5. 2021. p. 29-52.
  4. Бондаренко-Зелінська Н. Л., Черняк О. Ю., Зайцева-Калаур І. В. Альтернативні способи врегулювання спорів, що виникають за участю споживача в сфері охорони здоров'я: вітчизняний та зарубіжний правовий досвід. Art and Science. Vol. 6. 2021.
  5. Грін О.О. Основи медичного права. Альбом схем: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Ужгород: Видавництво ФОП Сабов А.М., 2020. 377 с.
  6. Державне управління реформуванням системи охорони здоров'я в Україні : навч.-наук. вид. / М. М. Білинська, Я. Ф. Радиш, І. В. Рожкова та ін. ; за заг. ред. проф. М. М. Білинської. К. ; Львів : НАДУ, 2012. 240 с.
  7. Медичне правознавство : навчально-методичні рекомендації / В. О. Ольховський, В. В. Хижняк. Х. : СПДФО Боровін О.В., 2011. 44 с.
  8. Михайлов С.В. Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичних послуг [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 Х., 2010. 17 с.
  9. Пасько М.І. Суб'єкт медичної сфери: пацієнт, клієнт, споживач медичних послуг// Економіка і суспільство національним господарством. 2017. №9. С. 295-301 URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/51.pdf.
  10. Підручник з лікарської етики. пер. з англ. Всеукраїнського Лікарського Товариства (ВУЛТ) ; за ред. Л. А. Пирого. 2009. 136 с.
  11. Права человека в сфере охраны здоровья: практическое пособие: / И. Берн, Т. Эзер, Дж. КоЭн, И. Сенюта ; под науч. ред. И. Я. Сенюты. Львов: ЛОБФ «Медицина и право», 2012. 576 с. URL: https://www.academia.edu/15245201/Права_человека_в_сфере_охраны_здоровья_практическое_пособие.
  12. Право на медичну допомогу в Україні – 2007 / Харківська правозахисна група. Харків: Права людини, 2008. 192 с. URL: <http://library.khpg.org/index.php?id=1241103959>.
  13. Прасов О. О. Право на медичну допомогу та його здійснення : дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 Запоріжжя, 2007. 196 с.
  14. Проведення в Україні кодифікації медичного законодавства: до питання постановки проблеми / Р. О. Стефанчук, А. О. Янчук, М. М. Стефанчук, М. О. Стефанчук // Патологія. 2018. Т. 15, № 2. С. 242-247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pathology_2018_15_2_21.
  15. Радиш Я. Ф. Медичне страхування : навч. Посібник. К. : Видавництво НАДУ, 2005. 88 с. Рудий В.М. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні. К.: Сфера, 2005, 272 с.
  16. Сенюта І. Я. Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичної допомоги: методичні рекомендації для адвокатів. Харків: Фактор, 2018. 64 с.
  17. Сенюта І.Я. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я.. Х.: Фактор, 2020. 192 с.
  18. Стефанчук Р. О. Зелінський А.М. Право на здоров'я як особисте немайнове право фізичних осіб // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2003. № 2. С. 40-45. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2003_2_8.
  19. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 507 с.
  20. Страхування. Етапи становлення та перспективи медичного страхування в Україні. К., 1998. 15 с. (рос. мовою).

21. Судова медицина. Медичне законодавство : у 2 кн. : підручник. Кн. 1. Судова медицина / Б.В. Михайличенко, В.А. Шевчук, С.С. Бондар та ін. ; за ред. Б.В. Михайличенка. 5-е вид. К. : ВСВ «Медицина», 2018. 448 с.
22. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 кн. : підручник. Кн. 2. Медичне законодавство: Правова регламентація лікарської діяльності / М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін.; за ред. В.Ф. Москаленка, Б.В. Михайличенка. 4-е вид., випр. К.: ВСВ «Медицина», 2017. 496 с.
23. Сучасне українське медичне право: монографія ; за заг.ред. С.Г. Стеценка. К.: Атіка, 2010. 496 с
24. Хартия прав умирающего ребенка (Триестская хартия). М.: 2016. 92 с. URL: <https://hospice.by/upload/iblock/231/Хартия-прав-умирающего-ребенка.pdf>
25. Юркевич Ю. М., Дутко А. О. та ін. Особисті немайнові права особи : навч. посібник ; за ред. А. О. Дутко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 444 с.

7.2. Спеціальні джерела

7.2.1. Нормативно-правові, міжнародні акти та акти правозастосування і тлумачення

1. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації "Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження" віжд 01.06.1964 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_005.
2. Дванадцять принципів організації охорони здоров'я для будь-якої національної системи охорони здоров'я. Прийняті 17-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Нью-Йорк, США, 01.10.1963 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_004.
3. Декларація о політике в области обеспечения прав пациента в Европе. Европейское совещание по правам пациента, Амстердам, Нидерланды, март 1994 г. URL: https://med.sumdu.edu.ua/images/content/doctors/Deontology/Patients_rights_WHO.pdf.
4. Декларація прав людини і особистої свободи медичних працівників: Прийнята 37-й Всесвітньою медичною асамблеєю Брюсель, Бельгія 30 жовтня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_325.
5. Декларація про права інвалідів, прийнята резолюцією 2856 (XXVI) Генеральної Ассамблеї ООН 09.12.1975 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_117.
6. Декларація про права розумово відсталих осіб, прийнята резолюцією 2856 (XXVI) Генеральної Ассамблеї ООН від 20.12.1971 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_119.
7. Декларація стосовно незалежності і професійної свободи лікаря. Прийнята 38-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Ранчо Міраж, Каліфорнія, США, 30.10.1986 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_326.
8. Положение о защите прав и конфиденциальности пациента: принято 45-й Всемирной медицинской ассамблеей 1.10.1993 года. URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=990_056.
9. Положение и взгляды Всемирной психиатрической ассоциации о правах и юридической защите психически больных, Принято Генеральной ассамблеей ВПА на VIII Всемирном конгрессе по психиатрии, Афины, Греция, 17 октября 1989 года. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_871.
10. Деякі питання ведення Реєстру медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я: наказ МОЗ України від № 2136 18.09.2020 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0952-20>.
11. Деякі питання формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність та проведення їхньої перевірки: наказ МОЗ України № 1066 від 01.06.2021 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-21>.

12. Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: наказ МОЗ України N 455 від 13.11.2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>.
13. Інструкції про проведення судово-медичної експертизи, Затверджену наказом МОЗ України N 6 від 17.01.95 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>.
14. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
15. Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові: Закон України № 931-IX від 30.09.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-20#n249>
16. Про вдосконалення державної акредитації закладів охорони здоров'я: затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України №142 від 14.03.2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0678-11>.
17. Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ: Закон України № 1972-ХІІ від 12 грудня 1991 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1972-12>.
18. Про запровадження моніторингу виконання та фінансового забезпечення державних соціальних нормативів в охороні здоров'я: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 411 від 11.08.2004 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0411282-04>.
19. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Мініюсту України № 53/5 від 08.10.1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.
20. Про затвердження нормативно-правових актів з питань надання екстреної медичної допомоги: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 2179 від 24.09.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1192-20>.
21. Про затвердження Плану діяльності Міністерства соціальної політики України на 2021 рік: Наказ Міністерства соціальної політики України №130 від 12.03.2021 року URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5960.html>.
22. Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України: наказ Міноборони України № 402 від 14.08.2008 року. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08>.
23. Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України: постанова КМУ №267 від 25.03.2015 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF>.
24. Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я: постанова КМУ № 765 від 15.07.1997 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-97-%D0%BF>.
25. Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 503 від 19.03.2018 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0347-18>.
26. Про затвердження Порядку організації експертизи тимчасової непрацездатності: наказ МОЗ №189 від 09.04.2008 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0589-08>.
27. Про затвердження Стратегічного плану діяльності Міністерства соціальної політики України на 2021 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2022–2023 роки): Наказ Міністерства соціальної політики України №30 від 26.01.2021 року URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5959.html>.
28. Про затвердження Технічного регламенту щодо медичних виробів: постанова КМУ №753 мвід 02.10.2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/753-2013-%D0%BF>.
29. Про затвердження тимчасового галузевого класифікатора медичних процедур (послуг) та хірургічних операцій: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 67 від 4.02.2007 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0067282-07>.
30. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України № 1645-III від 06.04.2000 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>.

31. Про Концепцію розвитку охорони здоров'я населення України: Указ Президента України № 1313/2000 від 7.12.2000 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1313/2000>.
32. Про курорти: Закон України № 2026-III від 5 жовтня 2000 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.
33. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України № 60/95-ВР від 15.02.1995 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>.
34. Про нотаріат : Закон України № 3425-XII від 02.09.1993 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
35. Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування: наказ Міністерства охорони здоров'я № 69 від 05.02.2016 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0285-16>.
36. Про організацію роботи фізичних осіб – підприємців, які займаються народною медициною (цілительством): наказ Міністерства охорони здоров'я України №189 від 16.03.2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-16>.
37. Про організацію роботи фізичних осіб – підприємців, які займаються народною медициною (цілительством): наказ МОЗ № 189 від 16.03.2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-16>.
38. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 875-XII від 21.03.1991 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>.
39. Про охорону дитинства: Закон України № 2402-III від 26.04.2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
40. Про Порядок контролю якості медичної допомоги: наказ Міністерства охорони здоров'я № 752 від 28.09.2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1996-12>.
41. Про протидію захворюванню на туберкульоз: Закон України № 2586-III від 5.07.2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2586-14>.
42. Про психіатричну допомогу Закон: України № 1489-III від 22.02.2000 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>.
43. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України №2558-III від 21.06.2001р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.
44. У справі за конституційним поданням 66 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти» (справа про платні медичні послуги): Рішення Конституційного Суду України № 15-рп/98 від 25.11.1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-98>.
45. У справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України “у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно” (справа про безоплатну медичну допомогу): Рішення Конституційного Суду України № 10-рп/2002 від 29.05.2002 року. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/219847_219912.

7.2.2. Літературні джерела

1. Абросимов О. Шаповалов В. Фармацевтичне право в державній системі управління охороною здоров'я щодо відшкодування матеріальних збитків внаслідок ушкодження здоров'я пацієнта // Вісник фармакології та фармації. 2007. № 5. С. 55-56.
2. Ахметишин Р. Л. Уголовный кодекс в медицине. Взгляд врача на составы преступлений в медицинской сфере. Донецк : Заславский А. Ю., 2007. 56 с.
3. Баєва О. В. Основи менеджменту охорони здоров'я : Навч.-метод. посіб. К. : МАУП, 2007. 328 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p06_13.pdf.

4. Блащук Т. Право на медичну допомогу та його реалізація в умовах пандемії Covid-19 // Підприємництво, господарство і права. 2020. № 11. С.5-12. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/2.pdf>.
5. Богомаз В.М. Оцінка якості медичної допомоги в системі добровільного медичного страхування // Український медичний часопис. 2006. № 1(51) URL: <https://www.umj.com.ua/article/521/ocinka-yakosti-medichnoi-dopomogi-v-sistemi-dobrovilnogo-medichnogo-straxuvannya>.
6. Богомаз В.М., Лелюх Н.М. Особливості взаємовідносин лікар — пацієнт в системі добровільного медичного страхування. // Український медичний часопис. 2006. № 3(53) URL: <https://www.umj.com.ua/article/461/osoblivosti-vzayemovidnosin-likar-paciyent-v-sistemi-dobrovilnogo-medichnogo-straxuvannya>.
7. Богомазова І. О. Право на якісні та безпечні лікарські засоби в системі прав на охорону здоров'я // Медичне право. 2017. Спецвипуск №3 С. 9-17.
8. Богомазова І. О. Збалансування права лікаря на повагу до ділової репутації з правом громадськості на свободу вираження поглядів (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини // Медичне право. 2020. № 2. С. 24-33.
9. Болотіна Н. Б. Право кожної людини користуватися будь-якими заходами, що дозволяють досягти їй найкращого стану здоров'я. URL: <https://ukrtextbook.com/pravo-socialnogo-zaxistu-bolotina-n-b/pravo-socialnogo-zaxistu-bolotina-n-b-4-4-3-pravo-kozhno%D1%97-lyudini-koristuvatisya-bud-yakimi-zaxodami-shho-dozvolyayut-dosyagti-%D1%97j-najkrashhogo-stanu-zdorov-039-ya-st-11.html>.
10. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 615 с.
11. Болотіна Н. Б. Пацієнт: поняття, права та обов'язки // Правова держава: Щорічник наук. пр. 2003. Вип. 14. С. 301-309..
12. Болотіна Н. Медичне право у системі права України // Право України. 1999. № 6. С. 116-121.
13. Бондаренко А. Р. Історико-теоретичний аспект становлення права громадян на безоплатну медичну допомогу // Публічне право. 2017. № 1. С. 267-271. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2017_1_37.
14. Васкес Абанто Х. Э. Нарушение прав медиков, или Давайте все же не молчать! // Медицина неотложных состояний. 2013. № 5. С. 153-157. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Medns_2013_5_25.
15. Васкес Абанто Х. Э. Законодательство Украины и работа медика в медицине неотложных состояний // Медицина неотложных состояний. 2013. № 8. С. 61-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Medns_2013_8_14.
16. Викладання медичного правознавства і сучасна біоетична проблематика / В. О. Ольховський, В. В. Хижняк, М. В. Губін, Н. В. Стебловська // Буковинський медичний вісник. - 2013. - Т. 17, № 3(1). С. 118-119. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=bumv_2013_17_3\(1\)_51](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=bumv_2013_17_3(1)_51).
17. Волдков В. Д., Дешко Л. М. До питання про галузеву належність медичного права України та його місце в структурі медичної і юридичної освіти : Медичне право України: проблеми становлення та розвитку. Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції 1(9—20.04.2007, м. Львів) С. 51-59. URL: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/01_051_04.pdf.
18. Волинець Т. В. Цивільно-правові засоби здійснення права на медичну допомогу : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 Л., 2008. 16 с.
19. Волинець Т. В. Цивільно-правові засоби здійснення права на медичну допомогу : дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 Л., 2008. 175 с.

20. Волошин Ю. О., Марцеляк О. В., Янчук А. О. Омбудсмен із питань охорони здоров'я як фактор гарантування прав людини в умовах медичної реформи в Україні // Запорізький медичний журнал. 2019. № 5. С. 702-706. URL: <http://zmj.zsmu.edu.ua/article/view/179484>.
21. Вороненко Ю.В., Гойда Н. Г., Мойсеєнко Р.О. Сучасні аспекти розвитку системи медико-соціальних послуг для уразливих груп дітей в Україні // Український медичний часопис. 2015 № 1(105). URL: <https://www.umj.com.ua/article/83917/cuchasni-aspekti-rozvitku-sistemi-mediko-socialnix-poslug-dlya-urazlivix-grup-ditej-v-ukraini>.
22. Вороненко Ю.В., Горачук В.В. Методичні підходи до впровадження стандартизації організаційних технологій у систему управління якістю медичної допомоги // Український медичний часопис. 2012 № 5(91). URL: <https://www.umj.com.ua/article/42096/metodichni-pidxodi-do-vprovadzhennya-standartizacii-organizacijnix-texnologij-u-sistemu-upravlinnya-yakistyu-medichnoi-dopomogi>.
23. Вороненко Ю.В., Мегедь В.П. Кваліфікаційні вимоги та професійна модель сучасного керівника військово — медичної служби // Український медичний часопис. 2009. № 1(69). URL: <https://www.umj.com.ua/article/2667/kvalifikacijni-vimogi-ta-profesijna-model-suchasnogo-kerivnika-vijskovo-medichnoi-sluzhbi>.
24. Вороненко Ю.В., Радиш Я. Ф. Історія виникнення, становлення та розвитку правового регулювання медичної діяльності на теренах України // Український медичний часопис. 2007. № 1(57) URL: <https://www.umj.com.ua/article/307/istoriya-viniknennya-stanovlennya-ta-rozvitku-pravovogo-regulyuvannya-medichnoi-diyalnosti-na-terenax-ukraini>.
25. Вороненко Ю.В., Радиш Я. Ф. Медичне право в системі права України: стан і перспективи розвитку // Український медичний часопис. 2006. № 5(55). URL: <https://www.umj.com.ua/article/371/medichne-pravo-v-sistemi-prava-ukraini-stan-i-perspektivi-rozvitku>.
26. Гайдай Ю. В. Міжнародні стандарти у сфері забезпечення основних прав пацієнтів у сфері охорони здоров'я // Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 4 С. 95-98. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/713747.pdf>.
27. Герц А. А. Медична послуга як об'єкт правового регулювання // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. Вип. 15(2). С. 11-13. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmgu_jur_2015_15\(2\)_5](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmgu_jur_2015_15(2)_5).
28. Гладун З. Режим надання медичної допомоги: поняття, види й адміністративно-правове регулювання. // Право України. 2014. № 3. С. 206–214.
29. Головачова К. Проблеми реалізації прав пацієнтів на медичну допомогу в Україні // Підприємництво, господарство і право. 2017. № 5. С. 143-146. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Pgip_2017_5_33.
30. Головченко В., Грузова Л. Лікарська таємниця як медико-правова проблема // Юридичний вісник України. 2001. 21-27 липня.
31. Горачук В.В. Медико-соціальні та економічні аспекти епілепсії // Український медичний часопис. 11 № 5(85). URL: <https://www.umj.com.ua/article/18382/mediko-socialni-ta-ekonomichni-aspekti-epilepsii>.
32. Горачук В.В. Про оптимізацію системи охорони здоров'я працівників медичної галузі // Український медичний часопис. 2008 № 6 (68). URL: <https://www.umj.com.ua/article/2303/pro-optimizaciyu-sistemi-oxoroni-zdorov-ya-pracivnikov-medichnoi-galuzi>.
33. Горачук В.В., Орлова Н.М. Підходи до проблеми управління якістю профілактичної допомоги // Український медичний часопис. 2010 № 5(79). URL:

- <https://www.umj.com.ua/article/5647/pidxodi-do-problemi-upravlinnya-yakistyu-profilaktichnoi-dopomogi>.
34. Гржибовський Я.Л., Любінець О.В. Медико-соціальні детермінанти здоров'я (огляд світової літератури) // Український медичний часопис. 2020. № 2(2)_(136) URL: <https://www.umj.com.ua/article/175646/mediko-sotsialni-determinanti-zdorov-ya-oglyad-svitovoyi-literaturi>.
  35. Дроздова О.В. Цивільно-правовий захист прав пацієнтів в контексті практики Європейського суду з прав людини : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 Х., 2017. 18с.
  36. Ермилов В. С. Страхование от несчастных случаев и медицинская помощь застрахованным на юге Украины : очерки истории Николаев : Возможности Киммерии, 1996. 114 с.
  37. Європейська соціальна хартія (переглянута) і Україна / Н. Б. Болотіна, М. М. Феськов // Юридична наука. 2011. № 3. С.6-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2011_3_5.
  38. Зверховська В. Правова природа договору про надання медичних послуг // Юридичний вісник. 2018. № 2. С. 45-49. http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2018_2_9.
  39. Здоровье и болезнь как основные жизненные категории / Абанто А. Э. Васкес, Васкес С. Б. Арельяно, Абанто Х. Э. Васкес // Молодий вчений. 2015. № 8(1).- С. 140-143. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_8\(1\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_8(1)_33).
  40. Зелінський А.М. До питання про поняття «пацієнт» // Університетські наукові записки. 2006. № 2 (18). С. 139-143.
  41. Індикатори якості медичної допомоги та їх роль в управлінні охороною здоров'я / Богомаз В.М., Горох Є Л., Ліщишина О.М., Росс Г., Новічкова О. М., Степаненко А.В. // Український медичний часопис. 2010. № 1(75) URL: <https://www.umj.com.ua/article/2959/indikator-i-yakosti-medichnoi-dopomogi-ta-ix-rol-v-upravlinni-oxoronoyu-zdorov-ya>.
  42. Інноваційні резерви підвищення якості менеджменту медичної допомоги / Горачук В.В., Піщиків В.А., Шестак Н.В. // Український медичний часопис. 2016 № 2(112). URL: <https://www.umj.com.ua/article/95105/innovacijni-rezervi-pidvishhenya-yakosti-menedzhmentu-medichnoi-dopomogi>.
  43. Камінська Т. М. Ринок медичних послуг: формування і закономірності розвитку. автореф. дис. ... д-ра екон. 08.00.01. Х., 2006. 29 с.
  44. Кашинцева О. Ю., Іолкін Я. О. Основи законодавства про охорону здоров'я та право на репродукцію людини: відповідність сучасним викликам. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. С. 33-40.
  45. Клапятий Д. Й. Законодавче регулювання провадження господарської діяльності з медичної практики фізичними особами – підприємцями. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. С. 41-47.
  46. Клименко О. В. Історія виникнення медичного права. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2012/30.pdf.
  47. Клименко, О. В. Медичне правознавство // Економіка та держава. 2012. № 4. С. 113-114. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2012/35.pdf.
  48. Кожура Л.О. Характеристика права осіб з інвалідністю на охорону здоров'я // Наукові записки. 2020. Спецвипуск №8. С. 54-59. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/nauk_zapiski/pravo/8_spec_2020/54-59.pdf.
  49. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. URL: https://yuricom.com/legal_news/new_legislation/kontseptsiiia-onovlennia-tsyvilnoho-kodeksu-ukrainy/.
  50. Крилова О. В. Цивільно-правове регулювання відносин по наданню медичної допомоги : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 О., 2006. 20 с.
  51. Крилова О. В. Цивільно-правове регулювання відносин по наданню медичної допомоги : дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 О., 2006. 209с.

52. Кузьмінський П. Й. Становлення та розвиток медсестринства у світі та в Україні (за матеріалами літературних джерел) // Економіка та держава 2013. № 4. С. 135-136. http://www.economy.in.ua/pdf/4_2013/38.pdf.
53. Кутузова Д. М., Степурко Т. Г., Ковтонюк П. А. Пацієнт, споживач чи клієнт? Як називати тих, хто по цей бік лікарні? // Наукові записки НаУКМА. 2015. Т. 174: Слоціологічні науки. С. 86-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMA_2015_174_15.
54. Куц Л. К вопросу о понятии субъекта медицинской практики // Підприємництво, господарство та право. 2002. № 8. С. 11-13.
55. Лісничка О. Права пацієнтів у міжнародних документах і національному законодавстві України // Knowledge, Education, Law, Management 2020 № 4 (32), vol. 2 p. 69-75. URL: <http://kelmczasopisma.com/viewpdf/1547>.
56. Лісничка Т. В. Захист особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи (право на життя, здоров'я, свободу та особисту недоторканність) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Х., 2007. 20 с.
57. Любінець О.В., Сенюта І.Я. Медичний кодекс як основа в реформуванні охорони здоров'я України // Український медичний часопис. 2006. № 3(53) URL: <https://www.umj.com.ua/article/483/medichnij-kodeks-yak-osnova-v-reformuvanni-oxoroni-zdorov-ya-ukraini>.
58. Майданик Р. А. Правовідносини медичного обслуговування і надання медичних послуг за законодавством України // Медичне право. 2017. № 3. С. 48-70.
59. Майданик Р. А. Правовідносини медичного обслуговування і надання медичних послуг за законодавством України. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. С. 48-70.
60. Майданик Р. Законодавство України в сфері охорони здоров'я: система і систематизація // Медичне право. 2013. № 2. С. 63-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/medpr_2013_2_8.
61. Майданик Р. Єдиний медичний простір як ключовий стандарт прав людини і юридичний виклик у сфері охорони здоров'я України // Медичне право. 2013. № 1. С. 33-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/medpr_2013_1_7.
62. Маловичко С. П. Особливості запитань у постановках слідчих про призначення судово-медичної експертизи у випадках порушень медичними працівниками своїх професійних обов'язків. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. С. 71-82.
63. Мачуга Н. З. Теорія і методологія функціонування системи надання медичних послуг в Україні : автореф. дис. ... д-ра екон. 08.00.03. О., 2016. 38 с. URL: http://www.impeer.od.ua/images/Avtoferaty/aref_.pdf.
64. Медико-правовий тлумачний словник / І.Я. Сенюта, Х.Я. Терешко, Н.Є. Хлібороб, О.В. Цибака ; за ред. І.Я. Сенюти. Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2010. 540 с.
65. Медицинское право Украины: Учебное пособие / Волков В. Д., Дешко Л. Н., Заблоцкий В. П. и др. Донецк: ДонНУ, 2005. 268 с.
66. Медичне право в системі права України: стан і перспективи розвитку. URL: http://inmeds.com.ua/list.php?SECTION_ID=415.
67. Методика визначення вартості медичних послуг / Богатирьова Р. В., Чермак І.І., Яцюк М.І., Яцюк Ю.М., Дуда В.П. // Український медичний часопис. 2013 № 5(97). URL: <https://www.umj.com.ua/article/67247/metodika-viznachennya-vartosti-medichnix-poslug>.
68. Методика розрахунку тарифів на медичні послуги та медичну допомогу в закладах охорони здоров'я України / Долот В.Д., Чермак І.І., Яцюк М.І., Корж В.П., Мохорєв В.А., Вакаренко В.М., Яцюк Р.М., Яцюк Ю.М. // Український медичний часопис. 2013 № 4(96). URL: <https://www.umj.com.ua/article/63847/metodika-rozrachunku-tarifiv-na-medichni-poslugi-ta-medichnu-dopomogu-v-zakladax-oxoroni-zdorov-ya-ukraini>.
69. Михайліченко Т. О., Рак С. В. Ліцензування у сфері охорони здоров'я: реалії та перспективи: Приватне право в сфері охорони здоров'я: виклики та перспективи. Київські правові читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. Київ, 17 вер. 2020 р. / Р. А. Майданик, К.В. Москаленко та ін.; відп. ред. Р. А. Майданик. Львів: ЛОБФ «Медицина і

- право», 2020. С. 168-171 [264 с.]
http://medicallaw.org.ua/fileadmin/user_upload/pdf/Zbirnyk_tez_new.pdf.
70. Михайлов С.В. Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичних послуг [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 Х., 2010. 193 с.
71. Міетуліс А. Розробка законодавства про громадське здоров'я, заснованого на доказах: приклад України. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. - С. 83-95.
72. Мірошниченко О. А. Право людини на життя (теорія та практика міжнародного співробітництва) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.11. 2005. 18 с.
73. Мірошниченко О.А. Право людини на життя (теорія та практика міжнародного співробітництва): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 Х., 2005. 18 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ARD&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5911.3\\$%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=dz&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ARD&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5911.3$%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=dz&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20).
74. Никитченко Н. В. До питання захисту прав та інтересів пацієнтів. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. - С. 96-103.
75. Нікітін О. Реалізація права на медичну допомогу та отримання медичних послуг. 2018. URL: <https://id-legalgroup.com/ua/blog/realizatsiya-prava-na-meditsinskuyu-pomosch-i-polucheniye-meditsinskikh-uslug>.
76. Охрана здоровья и права человека: ресурсное пособие ; под науч. Ред. И.Я. Сенюты 5-е изд., доп. Львов : Издательство ЛОБФ "Медицина и право", 2015. 989 с. URL: <http://medicallaw.org.ua/vydavnytstvo/knygy/okhrana-zdorovja-i-prava-cheloveka-resursnoe-posobie>.
77. Охрименко А. Совершенно секретно: врачебная тайна / А.Охрименко // Участковый врач. 2014. № 2. С. 6-9.
78. Палюк В. П. Правове регулювання відшкодування моральної (немайнової) шкоди : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Х., 2000. 18 с.
79. Паращич І. М. Права громадян і права пацієнтів та їх захист у системі охорони здоров'я України // Економіка та держава. 2009. № 2. С. 71-72. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=ecde_2009_2_23.
80. Паращич І.М. Права пацієнтів: проблеми та їх вирішення (досвід країн Європейського союзу) // Економіка та держава. 2009. № 5. С. 78-80. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=ecde_2009_5_26.
81. Пасько М.І. Особливості надання медичної допомоги та медичної послуги в умовах формування ринку медичних послуг // Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 15. С. 117–121 URL: <http://global-national.in.ua/issue-15-2017/23-vipusk-15-lyutij-2017-r/2742-pasko-m-i-osoblivosti-nadannya-medichnoji-dopomogi-ta-medichnoji-poslugi-v-umovakhformuvannya-rinku-poslug>; <http://global-national.in.ua/archive/15-2017/23.pdf>.
82. Пашков В. Діяльність омбудсмена з прав пацієнтів як засіб регулюючого впливу держави. URL: <https://www.apteka.ua/article/339724>.
83. Пашков В. М. Еволюція правового статусу закладів охорони здоров'я у законодавстві України. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. - С. 104-111.
84. Пашков В. Правове забезпечення обігу лікарських засобів // Підприємство, господарство та право. 2002. № 6. С. 18-20.
85. Педченко Т.В. Державне управління системою охорони здоров'я на засадах загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування: Автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. ., 2004. 20 с.

86. Підходи до підготовки сімейних лікарів в Україні та країнах Європи / Вороненко Ю.В., Шекера О.Г., Ткаченко В.І., Медведовська Н.В., Краснов В.В. // Український медичний часопис. 2014 № 3(101). URL: <https://www.umj.com.ua/article/75706/pidxodi-do-pidgotovki-simejnih-likariv-v-ukraini-ta-krainax-yevropi>.
87. Правове регулювання судово-медичної експертизи / В. О. Ольховський, В. Д. Марковський, Л. С. Купріянова // Судово-медична експертиза. 2012. № 6.- С. 7-10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sme_2012_6_4.
88. Радиш Я. Ф. Категорійно-понятійний апарат медичного права // Лікарська справа. 2007. № 1/2. С.78-82.
89. Радиш Я. Ф., Слабкий Г.О., Залеська В.В. , Яструбінський В.І., Моїсеєнко Р.О., Шевченко М.В., Долот В.Д., Жельман В.О., Чермак І.І., Яцюк М.І. Єдина уніфікована методика розрахунку вартості медичних послуг, амбулаторно-поліклінічного та стаціонарного лікування // Український медичний часопис. 2012. № 3(89). URL: <https://www.umj.com.ua/article/34202/yedina-unifikovana-metodika-rozrachunku-vartosti-medichnix-poslug-ambulatorno-poliklinichnogo-ta-stacionarnogo-likuvannya>.
90. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Арская проти України» від 25.02.2014 № 45076/05 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SOO00617.html.
91. Рогова О. Г. Право на життя в системі прав людини: автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.01. Харків, 2006. 20 с. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ARD&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5911.3\\$%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=dz&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ARD&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5911.3$%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=dz&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20).
92. Сенюта І. Я. Стандарти у сфері охорони здоров'я як джерело правовідносин із надання медичної допомоги. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. С. 112-124.
93. Сенюта І.Я. Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види // Доктрина медичного права. 2017. № 1(19). С. 55-66.
94. Сенюта І.Я. Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій: окремі штрихи до «нормативного портрету». URL: <https://www.umj.com.ua/article/125801/dogovir-pro-medichne-obslugovuvannya-naseleण्या-za-programoyu-medichnih-garantij-okremi-shtrihi-do-normativnogo-portretu>.

95. Сенюта І.Я. Консультативна допомога у сфері охорони здоров'я: деякі питання її надання // Український медичний часопис. 2012. № 1(87) . URL: <https://www.umj.com.ua/article/26028/konsultativna-dopomoga-u-sferi-oxoroni-zdorov-ya-deyaki-pitannya-ii-nadannya>.
96. Сенюта І.Я. Медична таємниця: «чутливі» межі професійного обов'язку. URL:<https://www.umj.com.ua/article/72247/medichna-tayemnicya-chutlivi-mezhi-profesijnogo-obov-yazku>.
97. Сенюта І.Я. Нові підходи до стандартів якості надання медичної допомоги та їх можливі юридично-правові наслідки. URL: <https://www.umj.com.ua/article/108196/novi-pidhodi-do-standartiv-yakosti-nadannya-medichnoyi-dopomogi-ta-yih-mozhlivi-yuridichno-pravovi-naslidki>.
98. Сенюта І.Я. Нормативний алгоритм роботи з адвокатськими запитами в закладах охорони здоров'я. URL: <https://www.umj.com.ua/article/101202/normativnij-algoritm-roboti-z-advokatskimi-zapitami-v-zakladah-ohoroni-zdorov-ya>.
99. Сенюта І.Я. Як діяти у разі незаконної відмови роботодавця визнати факт наявності професійного захворювання? Юридична консультація. URL:<https://www.umj.com.ua/article/28967/yak-diyati-u-razi-nezakonnoi-vidmovi-robotodavcy-viznati-fakt-nayavnosti-profesijnogo-zaxvoryuvannya-yuridichna-konsultaciya>.
100. Сенюта І.Я. Права законного представника пацієнта за законодавством України // Український медичний часопис. 2010. № 4(78) URL: <https://www.umj.com.ua/article/4570/prava-zakonnogo-predstavnika-paciyenta-za-zakonodavstvom-ukraini>.
101. Скомороха В. Права людини на охорону здоров'я, медичну допомогу, медичне страхування та конституційне правосуддя // Право України. 2002. № 6. С. 3-9.
102. Слабкий Г.А., Пархоменко Г.Я. К вопросу о реформировании системы здравоохранения: международный опыт // Український медичний часопис. 2012 № 3(89). URL: <https://www.umj.com.ua/article/34316/k-voprosu-o-reformirovanii-sistemy-zdravooxraneniya-mezhdunarodnyj-opyt>.
103. Слабкий Г.О., Пархоменко Г.Я., Кондратюк Н.Ю., Торжевська О.М. Характеристика мережі закладів охорони здоров'я, забезпеченості населення лікарняними ліжками та основні показники їх використання // Український медичний часопис. 2014 № 5(103). URL: <https://www.umj.com.ua/article/80469/xarakteristika-merezhi-zakladiv-oxoroni-zdorov-ya-zabezpechenosti-naselelnya-likarnyanimi-lizhkami-ta-osnovni-pokazniki-ix-vikoristannya>.
104. Смотров О. І. Договір щодо оплатного надання медичних послуг: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Х., 2003. 177 с.
105. Смотров О. І. Договір щодо оплатного надання медичних послуг: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 Х., 2003. 17 с.
106. Смотров, О.І. Договір щодо оплатного надання медичних послуг : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 Х., 2003. 20 с.
107. Стефанчук Р. О. Кодифікація медичного законодавства в Україні: pro et contra // Публічне право. 2016. № 3. С. 27-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_3_5.
108. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): монографія / Відп. Ред. Я. М. Шевченко. Київ, КНТ, 2007. 626с.
109. Стефанчук Р. О. Право на психічне здоров'я та юридичні гарантії його реалізації і захисту // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2003. № 3-4. С. 70-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2003_3-4_15.
110. Темченко О. В. Абрамович Н.О. Пацієнт як учасник договору про надання медичних послуг // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Право. 2015. № 32 (Том 2). С. 88–92. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_32\(2\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_32(2)_21).

111. Темченко О. В. Соціальна функція української держави у сфері захисту прав // Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 51. С. 394-399. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2009_51_68.
112. Терешко Х. Я Право на медичну інформацію: деякі аспекти. Медичне право. 2017 Спецвипуск №3. С. 125-131.
113. Терзі О. Наукові підходи до систематизації медичного законодавства // Проблеми цивільного та господарського права. 2018. №3. С.95-98. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2018/3/26.pdf>.
114. Терзі О. О. Ліцензування як напрям управлінської діяльності у сфері охорони здоров'я // Прикарпатський Юридичний Вісник. 2018. Том 3. № 4(25). С. 62- 66. URL: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/65/66>.
115. Україна крізь призму Європейської хартії прав пацієнтів: результати виконання в Україні другого етапу європейських досліджень на відповідність стандартам ЄС з прав пацієнтів – К. Видавництво ТОВ «Дизайн і поліграфія», 2012. 158 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs/euro/patients_brochure.pdf.
116. Хартія прав умираючого ребенка (Триестская хартія). М.: 2016. 92 с. URL: <https://hospice.by/upload/iblock/231/Хартія-прав-умираючого-ребенка.pdf>.
117. Шишацька Н. Ф. Права пацієнтів у міжнародних документах // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2013. № 4 (58). С. 84-86.

8. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua/control> — Урядовий портал.
4. <http://www.minjust.gov.ua> — Міністерство юстиції України.
5. <https://moz.gov.ua> – Міністерство охорони здоров'я України
6. <https://www.who.int> – Всесвітня організація охорони здоров'я
7. <https://www.dls.gov.ua> – Державна служба України з лікарських заходів та контролю за наркотиками
8. <https://nszu.gov.ua> – Національна служба здоров'я України
9. <https://www.msp.gov.ua> – Міністерство соціальної політики України.
10. <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index> – Фонд соціального страхування України
11. <https://nssu.gov.ua> – Національна соціальна сервісна служба України
12. <https://www.wma.net> – World Medical Association/Всесвітня медична асоціація
13. <https://www.ifhhro.org> – IFHHRO/Medical Human Rights Network/Міжнародна федерація охорони здоров'я та організація з прав людини
14. <http://www.globalhealthrights.org> – Global Health & Human Rights/Глобальна база даних з питань охорони здоров'я і соціального права
15. <https://www.globalfamilydoctor.com> – World Organisation of Family Doctors (WONCA)/ Всесвітня організація сімейних лікарів
16. <https://www.unicef.org/ukraine> – UNICEF/ЮНІСЕФ дітям України
17. <https://dismp.gov.ua> – ДУ Державний інститут сімейної та молодіжної політики
18. <https://www.ombudsman.gov.ua> – Урівноважений Верховної Ради з прав людини
19. <https://www.fpsu.org.ua> – Федерація професійних спілок України
20. <https://www.legalaid.gov.ua> – Безоплатна правова допомога
21. <https://supreme.court.gov.ua/supreme> — Верховний Суд.
22. <https://court.gov.ua> – Судова влада України.
23. <http://www.reyestr.court.gov.ua> — Єдиний державний реєстр судових рішень.

24. <https://rase.minjust.gov.ua> - Державний реєстр атестованих судових експертів
25. <https://mon.gov.ua/ua> – Міністерство освіти України.
26. <http://www.nbu.gov.ua/portal> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
27. <https://vak.in.ua> – Портал присвячений полегшенню процедури оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії (ВАК)
28. <http://www.aprnu.kharkiv.org> – Національна академія правових наук України.
29. <https://naqa.gov.ua> – Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.